

Tveta kyrkogård

Fastighetsbeteckning: Tveta Prästgård 1:7, 1:3

Allmän beskrivning och historik

Tveta socken ligger i Värmlands gränsområde mot Dalsland. Den traditionella näringen utgörs till övervägande del av mindre jord- och skogsbruk. Kyrkan ligger sju kilometer väster om Säffle och kan skimras från Europaväg 45 som går söder om kyrkan. Kyrkan ligger i ett litet sockencentrum med bland annat en skola uppförd under 1930-talet, den gamla sockenstugan från 1800-talets slut samt en före detta lärarbostad, numera församlingshem. Kyrkogården gränsar i väster till sockencentret och i norr, söder och öster till ett agrart landskap med gårdar och bebyggelse.

Befolkningsutveckling i Tveta socken

1805: 1399 invånare, 1885: 1471 invånare, 1961: 766 invånare, 2000: 721 invånare, 2022: 695 invånare.

Gravskick och antal begravningar

På kyrkogården finns urngravar, kistgravar och en minneslund. Upp till femton gravsättningar har skett per år under de senaste åren.

Kyrkogårdens historik

Kyrkan i Tveta har troligen föregåtts av åtminstone en tidigare kyrka som låg vid Mon, några kilometer från den nuvarande kyrkplatsen. Detta ska ha varit en träkyrka som ännu vid 1800-talets början hade en synlig stengrund bevarad. Den nuvarande kyrkan stod färdig 1670, ett årtal som står över ingången i vapenhuset. Kyrkogårdens äldsta gravsten med årtalet 1671 visar att begravningsplatsen troligtvis var i bruk vid denna tid. Efter uträkningar baserade på sockenstämmoprotokoll torde kyrkogården ha haft en omkrets på ungefär 160 meter vid 1600-talets slut.

På 1770-talet nämns i sockenstämmoprotokoll hur liken i vintergraven inte begravdes då de borde efter vårens ankomst, vilket resulterade i stank. Böter infördes för dem som inte begravde sina anhörigas lik i tid. Det ska också ha funnits gravar där liken låg i öppna luften vilket ledde till stank och spridande av sjukdomar.

Kyrkogården omgärdades av en träbalk med porthus, men i slutet av 1700-talet ersattes balken av en stenmur. Det gamla porthuset och överbliven sten från kyrkogårdsmuren ska då ha använts för att uppföra ett nytt bårhus. Kyrkogården blev vid denna tid påfylld flera gånger men var fortfarande trång, ojämn och grund varför den fylldes flera gånger under 1800-talets första hälft. I ett sockenstämmoprotokoll från 1825 står att gravarna ska öppnas "i den noggrannaste ordning och med möjliga besparing av rum".

Gravarna som fanns under kyrkgolvet ska ha fyllts igen under 1800-talets början. Den äldre vintergraven ersattes 1828 av en ny vintergrav i sten med skiffertäckt tak. 1829 utvidgades kyrkogården något österut och muren lades om och rätades under 1800-talet. På 1850-talet sattes nya järngrindar upp i söder och öster. I söder finns idag ingen ingång till kyrkogården, men i öster finns en grind med inskriptionen "F:B: 1854 I. Klarström" (eller liknande namn). Från 1890 finns en anteckning om att Tveta kyrka äger plats för "kyrkobesökandes hästar och åkdon" väster om landsvägen.

I en inventarieförteckning från 1830 berättas att det inte finns några gravstenar på kyrkogården. Kyrkogården som den ser ut idag skiljer sig alltså mycket från det tidiga 1800-talets kyrkogård.

På fotografier från sent 1800-tal eller tidigt 1900-tal syns hur det växer högt gräs och buskar på kyrkogården. Flera enkla träkors fanns, samt ett flertal grusgravar med högresta gravvårdar.

Redan 1903 omtalas kyrkogården som för liten men först 1940 var en utvidgning norrut färdig, vilken omfattade kvarter 5 och 6 och anlades efter tidens ideal med rygghäckar mellan gravraderna. Ritningar till utvidgningen gjordes av trädgårdskonsulenten Edvard Jacobson i Karlstad.

År 1949 då en gravram skulle anläggas återfanns det tidigare nämnda stenkorsen med årtal 1671 på. Gravstenen placerades på kyrkogården, intill ett liknande kors av senare modell.

År 1983 skedde ytterligare en utvidgning norrut med kvarteren 7–9. En personal- och ekonomibyggnad uppfördes också i den nordvästra delen av kyrkogården. Minneslunden i kyrkogårdens nordvästra hörn anlades 2001. Denna omgestaltades 2023.

Tveta kyrka från söder. Fotografer och årtal okänt. På fotot till vänster syns en ganska vildvuxen kyrkogård med flera träkors. På fotot till höger har fler gravstenar tillkommit, bland annat den speciellt utformade stenen mitt i bilden, som inte längre finns kvar. Foton från Riksantikvarieämbetet.

Kyrkogården idag

Begravningsplatsen är anlagd på plan mark och har rektangulär form med nord-sydlig sträckning. Kyrkan ligger nästan mitt på kyrkogården. Kyrkogårdens äldre delar ligger söder om kyrkan. Ett område från 1940 ligger strax norr om kyrkan och det senast tillkomna området från 1983 finns längst i norr. På så vis är de två senaste utvidgningsetapperna väl avläsbara. Både kyrkogården söder och norr om kyrkan ligger på högre nivå än kyrkan, eftersom fyllning av kyrkogården har skett i omgångar för att möjliggöra fler begravingar.

1940-talets kvarter med rygghäckar.

Kyrkogården omgärdas av sten- och stödmur av varierad ålder, på vilken en låg häck växer. Det finns två ingångar till kyrkogården i väster, samt en ingång i väster som leder till personalbyggnaden. En ingång finns i öster, men den används inte längre då den leder ut på ett gärde. Den har tidigare fungerat som ingång för besökare från Tveta gård.

Vy från kyrkogården mot förskolan på andra sidan vägen.

Ingången vid kyrkans entré i väster har murade grindstolpar med lyktor med kopparfot och kopparhuv. I ingången finns en svart pargrind i smidesjärn. På grinden sitter två små skyltar med texten: "F:B: 1854 I. Klarström" (eller liknande namn).

Pargrinden här är i samma stil som den väster om kyrkan. De senare tillkomna ingångarna i väster är från utvidgningarna på 1980-talet. De har grindstolpar i granit och pargrindar i rektangulära aluminiumrör. Gångarna på kyrkogården är alla grusbelagda och raka.

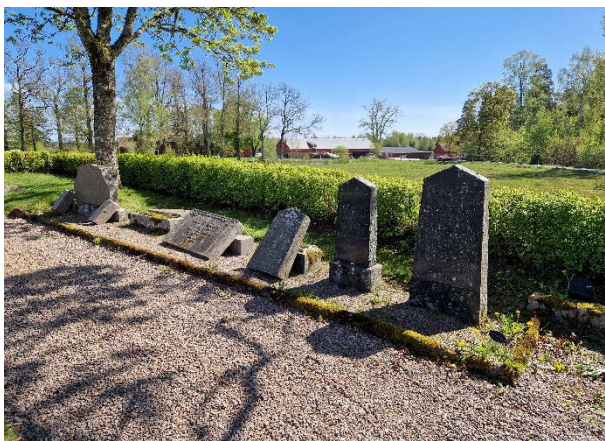
På marken kring kyrkans entré och i minneslunden finns markstensbeläggning som tillkommit i samband med kyrkogårdens utvidgning.

På kyrkogården har det tidigare skett mindre förändringar som påverkar helhetsupplevelsen av kyrkogården negativt. Ett exempel är hur en servicestation har placerats direkt framför en rad gravstenar från tidigt 1900-tal. Ett flertal gravstenar är flyttade från sina ursprungliga platser.

Kvarter

Kyrkogården är indelad i nio kvarter och en minneslund.

Kvarter 1–4 ligger söder om kyrkan och inbegriper kyrkogårdens äldsta delar. Här finns ett antal högresta gravstenar från tiden kring förra sekelskiftet. Dock är de flesta gravstenar breda och låga stenar från 1900-talet. En grusgrav omges av ett smidesstaket och en annan av kätting. Ett fåtal grusgravar finns bevarade, men de allra flesta är borttagna. Många gravstenar ger ett vilset uttryck och har förlorat sitt sammanhang när omgärdningar har plockats bort. På några ställen har äldre gravstenar flyttats från sina ursprungliga platser och ställts samman i tätare grupper. Kvarteren präglas sålunda av en blandning av gravstenar vad gäller ålder, storlek och stil och saknar därmed en tydlig karaktär. De äldsta gravvårdarna är två stenkors från 1600-talet, vilka är placerade i kvarter 2.

Flyttade gravstenar längs kyrkogårdsmuren.

Kvarter 5 och 6 tillkom 1940 och ligger norr om kyrkan. Här är gravstenarna breda och låga och placerade i raka rader som avskiljs av rygghäckar enligt tidens ideal. Det är relativt vanligt med gravstenar med små bronsreliefer föreställande sörjande kvinnor utförda av Wille Falk, Karlstad. Kvarter 5 och 6 och den senare tillkomna delen i norr skiljs åt av en stödmur och en rad naverlönnar. På detta sätt blir det tydligt hur kyrkogården har utvidgats i olika etapper.

Kvarter 5 och 6 från 1940-talet närmast i bild och kvarter 9 i bakgrunden. Denna del av kyrkogården karaktäriseras av rygghäckar och låga, breda gravstenar.

Längst i norr ligger **kvarter 8–9** som anlades på 1980-talet. Kvarteren har stora gräsytor med plats för framtida gravar. Gravstenarna är typiska för det sena 1900-talet och tidigt 2000-tal. Raderna är raka och skiljs åt av rygghäckar, och hela området omgärdas av en häck.

Kvarter 7 och minneslunden ligger tillsammans, i kyrkogårdens nordöstra hörn, avgränsade av en häck. Minneslunden började användas på 2000-talet. I kvarter 7 finns plats för upp mot 40 urngravar. In till kvarteret och minneslunden leder en gång av röd marksten som bildar en cirkel mitt i minneslunden, på vilken en utsmyckning med blomsterplantering, vatten och stenläggning finns.

Inskriptioner och titlar

En inskription som sticker ut på kyrkogården är den på Anders Lignells gravsten från 1700-talet. På gravstenens framsida finns en text om var kyrkoherden arbetade, över hans båda hustrur, samt barn. På stenens baksida finns en inskription i runskrift. Lignells son med samma namn, kyrkoherde i Kila, lät även en runskrift pryda sin broders gravsten på Kila kyrkogård. Andra titlar är auktionisten, trotjänarinnan, riksdagsman och fanjunkare.

Grönt kulturarv

Träd

Runt kyrkogårdens äldsta del, söder om kyrkan, finns en trädkrans i söder och väster. Denna består i väster av skogslind och i söder av skogslönn.

Norr om kyrkan finns en rad naverlönnar i gränsen mellan 1940-års utvidgning och det område som tillkom 1983. På sistnämnda område växer vårtbjörk, skogslind, rönn, prydnadskörsbär och ginallalönn.

Häckar och buskar

På den äldsta delen av kyrkogården finns en måbärshäck längs muren, likaså på 1940 års utvidgning där måbärshäckar också fungerar som avgränsning mot kyrkan och 1983 års utvidgning. Sistnämnda utvidgning omges av oxelhäck.

På områdena norr om kyrkan finns rygghäckar av häckoxbär, och framför kyrkan en plantering med björkspirea, idegran och tuja.

Övrigt växtmaterial

Kyrkogården präglas av stora gräsytor som väster om kyrkan bryts upp av gångar och enstaka grusgravar.

På en del gravplatser växer torpväxter som kärleksört, funkia, akleja och näva. På andra gravplatser förekommer växter som troligen hämtats från naturen, exempelvis prästkrage och stor blåklöcka.

Byggnader

Kyrkan uppfördes 1670 och är täckt med tjärade spån. Den har ett timrat rektangulärt långhus med tresidigt avslutat korparti och utbyggd sakristia i öster samt torn i väster. Långhusets väggar bryts upp av rundbågade fönster. Långhuset har ett valmat sadeltak täckt med kopparplåt. Ingången är förlagd i tornet genom en svart pardörr. Tornet är täckt av ett kopparklätt torntak och avslutas med en spånklädd, tjärad spira. Spiran kröns av kula med kors av koppar.

I norr på kyrkogården finns en personalbyggnad med brun träpanel. Utanför kyrkogården i norr finns en ekonomibyggnad, även den klädd med brunfärgad träpanel.

Kyrkogårdsmuren

Tveta kyrkogård omges av kallmurad sten- och stödmur av varierande ålder, typ och material.

Muren inventerades 2015 inom ramen för stiftsprojektet "Stenmursprojektet i Karlstads stift", och dokumentationen finns i Säfte pastorats ägo.

Sammanfattning av kyrkogårdens karaktär

Kyrkan ligger i ett litet sockencentrum med bland annat en skola på andra sidan vägen. Den rektangulära kyrkogården sträcker sig både söder och norr om kyrkan. De äldsta delarna finns i söder, och 1900-talets utvidgningar har skett i två etapper åt norr. 1940-talets kvarter är tidstypiskt utformade med rygghäckar och breda låga gravstenar. Området i söder har förlorat mycket av sin äldre karaktär. Äldre gravvårdar har flyttats och grusgravar och gravomgärdningar har tagits bort. Här finns dock fortfarande ett antal högre gravstenar från tiden kring förra sekelskiftet.

Lagskydd

Begravningsplatsen är tillkommen före 1940 och skyddas därmed av kulturmiljölagens 4 kapitel §11–15. Där står bland annat följande:

I fråga om en begravningsplats som anlagts före utgången av år 1939 krävs tillstånd av länsstyrelsen.

- 1. för att utvidga eller på något annat sätt väsentligt ändra begravningsplatsen,*
- 2. för att där uppföra någon ny byggnad eller fast anordning eller riva eller väsentligt ändra befintlig byggnad, fast anordning eller vegetation, eller*
- 3. för att ändra medveten gestaltning av vegetationen.*

Vid frågor kring förändringar och tillstånd kontakta Länsstyrelsen Värmland.

ATT SÄRSKILT TÄNKA PÅ I FÖRVALTNING OCH ANVÄNDNING AV KYRKOGRÅRDEN

Viktigt för helheten

- Sten- och stödmuren av varierad ålder som omger kyrkogården är ett viktigt arkitektoniskt inslag i kyrkoanläggningen och avgränsar kyrkogården både fysiskt och symboliskt från omgivningarna. Stenmuren ska bevaras. Muren inventerades 2015 inom ramen för stiftsprojektet Stenmursprojektet i Karlstads stift.
- Kyrkogårdens ingångar och grindar kan ge historisk kunskap. Den äldre grinden i väster bär skyltar med året 1854 och namn på smeden som tillverkade den. I öster finns en ingång som idag är oanvänd och kan berätta om förändringar i landskapet omkring kyrkan.
- Kyrkogårdens gångar ska ha bevarad sträckning och beläggning. På några ställen på kyrkogården har plattgångar med modern marksten lagts i senare tid. Det är inte önskvärt att detta sprids till fler gångar på kyrkogården.
- De få grusgravar som finns kvar på kyrkogården är en liten del av alla som tidigare funnits. Dessa bör bevaras för att ge en ledtråd om hur kyrkogården tidigare sett ut samt för att berätta om en tidigare mycket vanlig gravvårdstyp.
- Mycket värdefulla gravanordningar, som är i pastoratets ägo, får inte avlägsnas från befintlig plats, ändras eller återupplåtas.
- Värdefulla gravanordningar, som är i pastoratets ägo, bör bevaras och inte avlägsnas från befintlig plats. När en gravanordning som klassats som värdefull är/blir återlämnad kan gravvården/gravplatsen återanvändas. Återupplåtelse bör ske utifrån vad som bedöms lämpligt i varje enskilt fall. En ny gravrättsinnehavare kan då exempelvis slipa ned inskriptioner och förse gravvården med nya. En annan möjlighet är att man vänder på gravvården och gör

en ny inskription. På så vis bevaras inskriptionen till eftervärlden. I vissa fall kan originalgravvården lämnas orörd och en ny liggande sten tillföras. Återanvända gravvårdar kan förses med en recyclingsymbol för att redovisa förändringen och för att uppmärksamma eventuell inskription på baksidan. Värdefulla gravanordningar kan även vara möjliga att återanvända som askgravlund.

Observera: För att få ta bort gravvårdar på kyrkogården krävs idag tillstånd från Länsstyrelsen. Detta gäller alla gravvårdar, d.v.s. även de som inte bedömts som värdefulla eller mycket värdefulla i denna bevarandeplan.

Viktigt för de olika delarna

Kvarteren 1–4: De historiska lagren av gravkultur från sent 1800-tal och tidigt 1900-tal som finns kvar genom högresta gravstenar, grus- och ramgravar samt gravvårdar omgärdade av staket.

Kvarteren 5–6: Karaktären av 1950-talskyrkogård med rygghäckar och tidstypiska, breda och låga gravvårdar.

Grönt kulturarv

- Trädvårdsplanen ska följas. Trädbeståndet har miljöskapande värden och ska därför i möjligaste mån bevaras.
- De delar som är kvar av den tidigare trädkransen runt kyrkogården bör bevaras. De avskärmar kyrkogården från skolmiljön och vägen intill, både fysiskt och symboliskt.
- Rygghäckar i kvarteren norr om kyrkan är typiska för tiden då kvarteren tillkom samt har ett miljöskapande värde.
- Torpväxter på gravplatser bör bevaras.
- Växter som hämtats från naturen och planterats på gravplatser bör bevaras, men hållas efter för att minska spridning.

Tveta kyrkogård -Mycket värdefulla gravvårdar

Gravnummer: 02 01 1*

Tillkomstår: 1914

Urvalskriterier: Inskription – titel och psalmhänvisning, symbol – ankare och oljelampa.

Karaktäristik: Högräst avsmalnande gravvård i diabas.

Inskription: Sjökaptenen Erik Gustaf Eriksson 1818 – 1914 och hans maka Sara Maria Nilsson 1821–1877 Sv.Ps. 119 v. 5

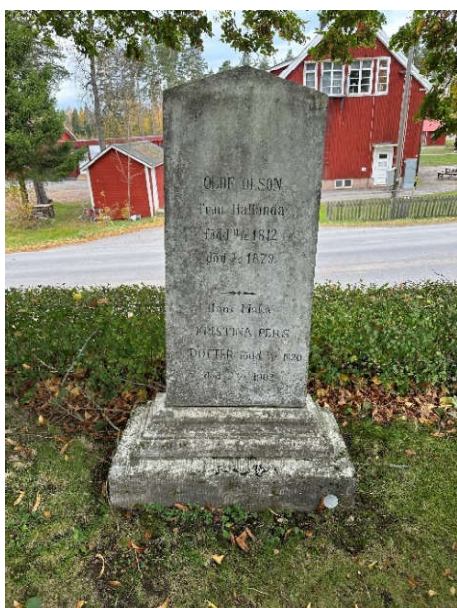
Gravnummer: 02 01 2*

Tillkomstår: 1930–40-tal

Urvalskriterier: Tidstypisk, inskription – syskongrav

Karaktäristik: Stående s.k. portföljsten i röd granit. Dekor av facklor på sidorna och ett kors i mitten.

Inskription: August * Betty * Eva Håfman Syskongrav.

Gravnummer: 02 01 15*

Tillkomstår: 1879

Urvalskriterier: Hög ålder, material – kalksten, inskription – ortsnamn, miljöskapande

Karaktäristik: Högräst kalkstensgravvård med profilerad bas och bruten topp, försänkt svartmålad text.

Inskription: Olof Olsson från Hallanda född 11/12 1812 död 3/9 1879, hans maka Kristina Persdotter född 12/11 1820 död 22/2 1902

Gravnummer: 02 01 39*

Tillkomstår: 1905

Urvalskriterier: Tidstypisk, miljöskapande, inskription – titel och Ortsnamn

Karaktäristik: Högräst gravvård i diabas med bruten topp. Polerad med försänkt förgylld text.

Inskription: Kyrkovärden Johannes Pettersson Bilsvik *28/2 1846 †17/7 1905, hans maka Stina Maria *1849 †1922, sonen Johan Edvin *1882 †1916, dottern Matilda Elisabeth *1885 †1934

Gravnummer: 02 01 61*

Tillkomstår: 1915

Urvalskriterier: Inskription – titel och Ortsnamn.

Karaktäristik: Stående gravvård i röd granit med krysshamrad yta. Försänkt förgylld text.

Inskription: Distinktionskorpralen Nils Lans Rud * 1823 †1915, Dottern Elisabeth *1866 †1956, Familjegrav (Distinktionskorpral var 1858–1915 högsta underbefälsgrad i svenska armén.)

Gravnummer: 02 01 68

Tillkomstår: 1912

Urvalskriterier: Upplevelsevärde, inskription – Ortsnamn

Karaktäristik: Stående gravvård i polerad diabas med schablondecor i form av ett kors och försänkt förgylld text.

Inskription: C.F. Pettersson, Skärsmyr, Familjegrav

Gravnummer: 02 01 98B*

Tillkomstår: 1939

Urvalskriterier: Inskription – berättande, bibelhänvisning och ortsnamn, material – kalksten

Karaktäristik: Högre gravvård i kalksten med försänkt svartmålad text och dekor.

Inskription: Elof Svensson *1854 †1939, maka Johanna f. Johannesdotter *1856 †1950, Billsvik, Donator till Tveta kyrka, Apg. 20:35b

Gravnummer: Lapidarium*

Tillkomstår: 1887

Urvalskriterier: Hög ålder, material – kalksten, inskription – titel, psalmhänvisning, bibelcitats, berättande, upplevelsevärde.

Karaktäristik: Spetsig kalkstensgravvård med prydnadsgavlar (vimperger) på sidorna.

Inskription: Klockaren And. Bergstrand *29/4 1810 †30/9 1887, samt hans maka Greta Bergstrand *23/1810 †1893, Sv. Ps. 33, Kristus är mitt lif döden är min vinning, En tacksam son reste vårdnen.

Gravnummer: Lapidarium*

Tillkomstår: 1904/1907

Urvalskriterier: Inskription – titel, ortsnamn, bibelcitats, upplevelsevärde

Karaktäristik: Stående sten i polerad diabas. Bruten topp och korssymbol. Försänkt text.

Inskription: Auktionisten Anders Olsson Lund *1822 †1904, hustrun Anna-Maja *1821 †1907, Vickersrudstorp, Joh. 17:3

Gravnummer: Lapidarium*

Tillkomstår: ca 1869

Urvalskriterier: Hög ålder, inskription – titel, Ortsnamn och psalmhänvisning

Karaktäristik: högre kalkstensgravvård på sockel. Något utskjutande överparti med kölförmad topp och akroterier på sidorna. Dekor med ett kors.

Inskription: Riksdagsman P. Persson fr:Walnäs, född 8 Nov 1805 död 16 Oct 1869. Sv. ps. 432 v. 8. Anna Maria Persson, född 20 Maj 1812 död 29 Oct 1883 Sv. ps. 473 v. 2. Son Torsten Alexander Född 13 Mars 1850 †30 Mars 1869.

Gravnummer: 02 02 102

Tillkomstår: 1962

Urvalskriterier: Inskription – titel och Ortsnamn, socialhistoriskt värde.

Karaktäristik: Stående låg och bred gravvård i diabas med förhöjd mittdel med ett kors och blommor.

Inskription: Trotjänarinnan Augusta Nilsson *1885 †1973, Hemmansägaren Albin Gustafsson *1880 †1962, Sjöbyn

Gravnummer: 02 02 108*

Tillkomstår: 1930–40-tal?

Urvalskriterier: Tidstypisk, inskription – titel

Karaktäristik: Stående s.k. portföljsten med dekor av stiliserade bladrankor och ett kors.

Inskription: Banvakt C. Johanssons Familjegrav.

Gravnummer: 02 02 112*

Tillkomstår: 1920-tal

Urvalskriterier: Socialhistoriskt värde, inskription – Ortsnamn

Karaktäristik: Liten, liggande gravsten med dekor med en öppen bok med palmlblad bakom.

Inskription: Syskonen Niolena o. Anders Pettersson Skärsmyr. Något ovanlig dekor.

Gravnummer: 02 02 140-141

Tillkomstår: ca 1887

Urvalskriterier: Hög ålder, inskription – Ortsnamn och psalmhänvisning

Karaktäristik: Gravplats med två stående gravstenar, varav den från sent 1900-tal ej klassas som kulturhistoriskt värdefull. Den äldre stenen har rundad topp och akroterier.

Inskription: Här hvilar Maria Sofia Uppvall född den 21/9. 1812. Död d. 26 Mars 1877 Sv. ps. 452 P. Uppvall från Afvelsäter född den 2/12 1808. död den 18/1 1889.

Gravnummer: 02 02 175*

Tillkomstår: ca 1910-tal

Urvalskriterier: Material – smidesjärn, miljöskapande värde

Karaktäristik: Grusgrav omgärdad av ett silverfärgat smidesjärnsstaket. Hörnstolparna kröns av smidda blommor. Stenram har troligtvis tidigare funnits. En enkel stentrappa leder upp till graven. Gravsten saknas.

Den enda gravvården med staket på kyrkogården.

Gravnummer: 02 02 179

Tillkomstår: 1920

Urvalskriterier: Miljöskapande, inskription – Ortsnamn, symbol – Lagerkrans.

Karaktäristik: Högräst sten med obeliskliknande form. Lagerkransen är utförd i schablon och texten försänkt och förgylld.

Inskription: Erik Janssons, från Getebol, Familjegrav

Gravnummer: 02 02 180*

Tillkomstår: ca 1910-tal

Urvalskriterier: Material – gjutjärn, tidstypisk

Karaktäristik: Grusgrav omgärdad med stenram med gjutjärnsstolpar med kätting mellan. Omgärdningen är silverfärgad och kättingen har taggar. Stående, hög och smal gravsten i svart granit.

Inskription: Johan Alfred Magnusson från Afvelsäter * 1849 † 1913 systemn Kristina * 1854 † 1930 Anna Sofia * 1858 † 1932

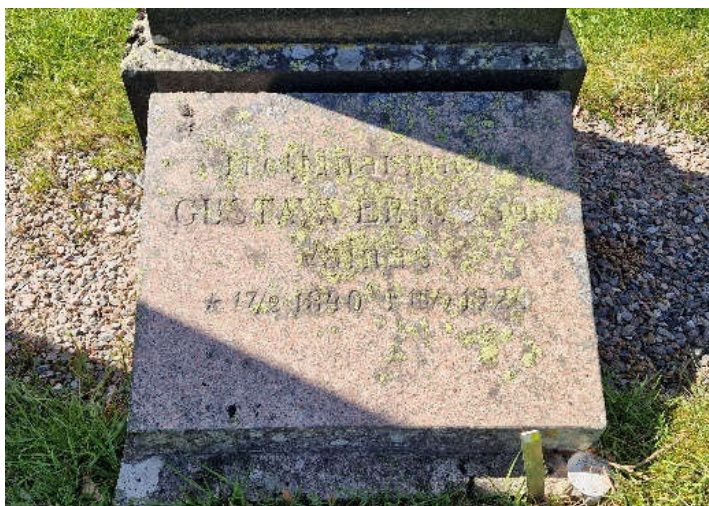
Gravnummer: 02 02 181*

Tillkomstår: 1924

Urvalskriterier: Inskription – titel, socialhistoriskt värde

Karaktäristik: Liten liggande gravsten i granit, med försänkt text

Inskription: Trotjänarinnan Gustava Andersson, Valnäs, *7/2 1840 †15/9 1924. Gravstenen är flyttad från ursprunglig plats.

Gravnummer: 02 02 191–192

Tillkomstår: 1914/1919

Urvalskriterier: Miljöskapande, inskription – titel och ortsnamn.

Karaktäristik: Obelisk i grå krysshamrad granit, försänkt förgylld text.

Inskription: Här vilar hemmansägaren A. Pettersson *1839 †1919, dess maka Emma Kristina *1852 †1914, från Tonerud

Gravnummer: 02 03 197

Tillkomstår: 1930

Urvalskriterier: Tumbagrav, inskription – titlar och ortsnamn

Karaktäristik: Tumbagrav med två stora hållar.

Inskription: Häradsdomaren A.G. Nilsson Östegården *1858 †1930, Landsfiskalen C.F. Noréus *1868 †1955

Gravnummer: 02 03 206*

Tillkomstår: ca 1919

Urvalskriterier: Miljöskapande värde, lokalhistoria

Karaktäristik: Gravvård med stenram som täcks av två stora stenhållar i grythytteskiffer.

Inskription 1: Emmy Igel *1857 †1919

Inskription 2: J. P. Igel *1855 †1944. J. P. Igel var en lokalt mycket välkänd man och hade bl a varit riksdagsman. Visst socialhistoriskt värde genom dess påkostade utformning.

Gravnummer: 02 03 212

Tillkomstår: 1927

Urvalskriterier: Inskription – sentens och
ortsnamn

Karaktäristik: Gravvård i granit med
rundad topp och försänkt text. Tidigare
grusgrav.

Inskription: Himmelen vårt hem. S.P.
Andersson Sjöbyn *1846 †1927

Gravnummer: 02 03 224*

Tillkomstår: 1902–1904

Urvalskriterier: Tidstypisk, inskription – titel, orsnamn och
bibelhänvisning

Karaktäristik: Stående gravvård i diabas, med bruten topp.
Dekor i form av ett kors.

Inskription: Auktionisten Anders Olsson Lund *1822 †1904
Hustrun Anna-Maja *1821 †1902 Vickersrudstorp Joh. 17:3

Stenen är flyttad till platsen längs kyrkogårdens södra
gräns.

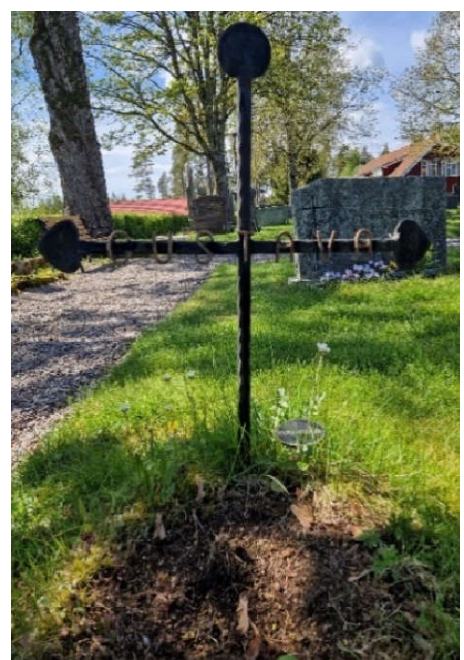
Gravnummer: 02 03 266

Tillkomstår: Troligen tidigt 1900-tal

Urvalskriterier: Miljöskapande värde, material – järn

Karaktäristik: Stående smidesjärnkors. I korsarmsändarna
"spaderformer" och överst en cirkel. Bokstäver satta över
den liggande korsarmen.

Inskription: Gustava

Gravnummer: 02 04 269*

Tillkomstår: 1920-tal

Urvalskriterier: Inskription – titel och Ortsnamn, hantverksvärde, symbol – lyra och lagerkrans

Karaktäristik: Stående, hög och smal gravsten med rundad topp. Huggen dekor i form av lyra och lagerkrans

Inskription: Fanjunkaren J. A. Widing, Getebol Familjegrav.

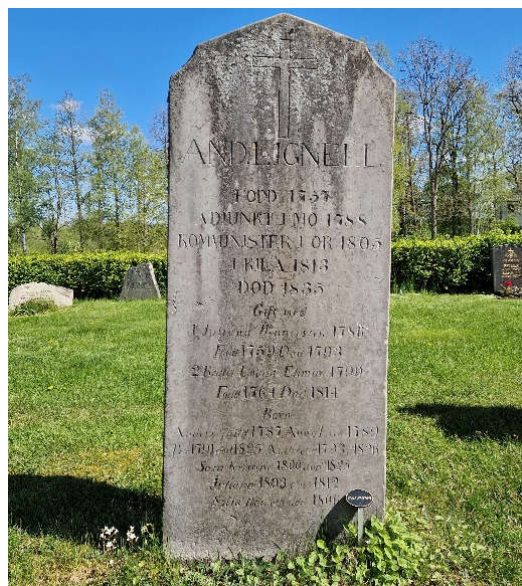
Gravnummer: 02 04 276*

Tillkomstår: Troligen från tiden runt sekelskiftet 1900.

Urvalskriterier: Hög ålder, inskription – berättande, lokalhistoria

Karaktäristik: Stående hög och smal gravsten med dekor av ett kors. Baksidan av stenen är dekorerad med ett stort kors med runskrift omkring.

Inskription: And. Lignell Född 1757. Adjunkt i Mo 1788. Komminister i Ör 1805. I Kila 1813 Död 1835. Gift med 1: Juliana Wennersten 1786 Född 1759 Död 1793 2. Beata Lovisa Ekman 1799 Född 1764 Död 1814 Barn Anders född 1787. Anna Lisa 1789. Per 1791 död 1825 Andreetta 1793 d 1826 Sara Kristina 1800 död 1825 Juliana 1803 död 1812 Sofia född och död 1806. Barnen Anders och Per är båda gravsatta på Kila kyrkogård, där Anders d.y. var kyrkoherde.

Gravnummer: 02 04 286*

Tillkomstår: 1900–1920-tal

Urvalskriterier: Tidstypisk, hantverksvärde

Karaktäristik: Bautasten med spetsig, asymmetrisk topp. Dekor i form av en huggen sköld med ett svärd igenom, samt bladranka.

Inskription: O.P. Jonassons familjegrav.

Gravnummer: 02 04 313*

Tillkomstår: 1890-tal

Urvalskriterier: Inskription – titel och Ortsnamn med gammal stavning, tidstypisk

Karaktäristik: Högre stens i granit med sockel och pyramidformad topp. Försänkt text.

Inskription: Hemmansegaren Olof Janson Afvelsäter *9/8
1817 †27/1 1890 Hustrun Maja Cajsa Tobiasdotter *19/5
1826 †1/1 1892

Gravnummer: 02 04 gravnummer saknas*

Tillkomstår: 1671

Urvalskriterier: Hög ålder, tidstypisk i form och inskription.

Karaktäristik: Litet, stående stenkors med enkelt utformad inskription.

Inskription: IHS / x IE SP HD / N CD KSP / 1671

En av de äldsta gravstenarna på kyrkogården.

Gravnummer 02 04 gravnummer saknas*

Tillkomstår: 1600-tal

Urvalskriterier: Hög ålder, tidstypisk i form och inskription

Karaktäristik: Litet, stående stenkors.

En av de äldsta gravstenarna på kyrkogården.

Gravnummer: 02 04 gravnummer saknas*

Tillkomstår: slutet 1800-tal – 1930-tal

Urvalskriterier: Hantverkswärde, upplevelsevärde, symbolik – avhuggen trädstam (det avbrutna livet)

Karaktäristik: Gravsten formad som avhuggen trädstam och med avhuggna grenar. Stenen står på en kallmurad sockel av natursten.

Inskription: Karl Gustaf Frumeries familjegrav.

Värdefulla gravvårdar Tveta

02 01 13*	02 02 188
02 01 16*	02 03 201
02 01 70	02 03 202*
02 01 76	02 03 204*
02 01 95*	02 03 265
02 02 115	02 04 280
02 02 124*	02 04 287
02 02 168	02 04 293
02 02 174	02 04 295*
02 02 181a*	02 04 314*
02 02 182	02 04 324
02 02 183*	02 04 32
02 02 184*	